Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA  СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CII. No. 234. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 9, 1995. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 9-го ГРУДНЯ 1995 р. Ч. 234. РІК CII.

Л. КУЧМА ЗАДОВОЛЕНИЙ ВІДВІДИНАМИ КИТАЮ

Київ (Р. Р.). — Тут у вівторок, 5-го грудня, „Урядовий Кур'єр" повідомив про зустрічі Президента України Леоніда Кучми в Китаї, де він перебував з чотириденними відвідинами.

По прибутті до Пекіну Президента України і його дружину тепло привітав голова Китайської Народної Республіки Жіянг Земінь. Пізніше відбулися переговори між керівниками обох країн. По закінченні переговорів Л. Кучма вручив Ж. Земіневі відзнаку Президента України — Орден князя Ярослава Мудрого. Сторони висловили задоволення розвитком відносин між Україною і Китаєм, а також тим, що їхні погляди збігаються з усіх питань зовнішньої політики. Як відомо, Китай надав Україні гарантії безпеки після підписання нею Договору про нерозповсюдження ядерної зброї.

Переговори закінчилися підписанням низки документів, зокрема декларації про розвиток і поглиблення дружби і співробітництва між Україною і КНР та чотири угоди: щодо уникнення подвійного оподаткування, співпраці в галузі космічних дослідів у мирних цілях, співпрацю між статистичними міністерствами обох країн та між Національним Банком України і Народним банком КНР. За оцінками китайських економістів, до 2000 року товарообмін між Україною і Китаєм може досягти трьох більйонів долярів. Китай прагне отримувати з України продукцію машинобудівної, хемічної та металюргійної промисловостей.

Президент Кучма спільно з членами української делеґації відвідав парлямент, провів переговори з головою Постійного комітету Жао Ші. По закінченні зустрічі Л. Кучма виступив перед професорським складом Дипломатичного інституту КНР з доповіддю на тему „Сучасна зовнішня політика України".

У вівторок, 5-го грудня, відбулася незапланована зустріч Л. Кучми з головою КНР Ж. Земінем в резиденції перебування Л. Кучми. Голова КНР прибув сюди спеціяльно, щоб попрощатися з Л. Кучмою перед його поїздкою по країні. Між керівниками двох держав відбулася розмова за зачиненими дверима.

Того ж дня Л. Кучма поклав вінок під пам'ятник загиблим героям КНР на площі Тінаньмень. Після того продовжив зустрічі з керівниками КНР, зокрема з прем'єром-Державної раду КНР Лі Пеном, з яким обговорено питання про застосування української технології на китайському ринку.

Президент ознайомив представників китайських ділових кіл з економічним і науково-технічним потенціялом України та розповів про зміни, які в ній відбуваються. Л. Кучма запропонував відновити „Шовковий Шлях" із Китаю в Европу, зазначивши, що Україна готова цьому сприяти. Обговорено також необхідність надійних транспортних зв'язків між Україною і Китаєм.

На пресовій конференції для китайських та закордонних журналістів Президент Кучма сказав, що в реформуванні української економіки вже давно треба було використати досвід Китаю, перш за все, рух від малого до великого, створення спеціяльних економічних зон і розвиток приватної ініціятиви в сільському господарстві. Президент України високу оцінку дав досягнутим домовленням і підписаним угодам. На запитання щодо Тайвану, Л. Кучма відповів, що Тайвань є невід'ємною частиною території Китаю.

Вранці 6-го грудня Л. Кучма вирушив у поїздку по країні, зокрема до міста Ціндао у провінції Гайнан.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПРОПОНУВАВ СВІЙ БЮДЖЕТ

Вашінгтон. — День після накладення вето на запропонований республіканцями бюджет, у четвер, 7-го грудня, президент Билл Клінтон запропонував свою версію збалянсування державного бюджету. У цій третій з черги пропозиції бюджету Президент вже погоджується на семирічний плян, що його від самого початку пропонують республіканці, а все це з надією, щоб вкінці розпочати переговори з Конґресом і зрушити справу збалянсування державного бюджету з мертвої точки.

Запропонований Президентом бюджет відразу скритикували республіканці, бо подані в ньому цифри базовані на підрахунках бюджетного бюра Білого Дому, а не на конкретних підрахунках бюджетного бюра Конґресу.

Одначе фактом залишається те, що з двома пропозиціями на столі, обидві сторони нарешті можуть таки розпочати конкретні та ділові переговори в цій справі. Що більше, представники обидвох партій вперше почали до себе говорити про те як збалянсувати бюджет, а не, як досі, кидати на себе пустими та голосними звинуваченнями.

Ніодна з двох пропозицій не буде схвалена в цілості як державний бюджет, але їх публічне виявлення стане початком справжніх переговорів у цій справі.

ФРАНЦІЯ ВЕРНУЛАСЯ У ВІЙСЬКОВУ СТРУКТУРУ НАТО

Брюссель, Бельгія. — Франція проголосила, що повертається у військову структуру Північно-атлантичного оборонного союзу. Це сталося через тридцять років після того, як президент Шарль де Голль вивів свою країну з числа членів військового західного альянсу.

Як пише газета „Ню Йорк Таймс", погодившись послати свого міністра оборони для участи у військових заходах НАТО, Франція практично визнала, що західний оборонний союз продовжує залишатися серцевиною европейської безпеки. Спроби Франції в якийсь спосіб випрацювати паралельну оборонну стратегію для Европи без участи і без провідної ролі З'єднаних Стейтів Америки виявилися неуспішними. Париж зрозумів, що в даний історичний момент активна участь у військових структурах НАТО принесе йому більше користи, ніж становище сторонного спостерігача.

Державний секретар Ворен Кристофер високо оцінив рішення Франції стати повноправним членом військового комітету НАТО.

Політичні експерти підкреслюють, що Париж зробив цей крок у дні, коли міністри закордонних справ і міністри оборони країн-членів НАТО офіційно схвалили відправлення 60,000 вояків у Боснію для здійснення миротворчої місії.

Уряд України затвердив положення про банкрутство

Київ (Р. Р). — Тут у вівторок, 5-го грудня, постановою Кабінету Міністрів України затверджено положення про Міжвідомчу комісію з питань санації, банкрутства та реструктуризації підприємств.

Комісія координуватиме діяльність органів державної виконавчої влади, спрямовану на оздоровлення фінансового стану підприємств з метою запобігання їх банкрутству і готуватиме пропозиції щодо реорганізації та ліквідації неплатоспроможних, неефективних або безперспективних підприємств.

Як постійно діючий орган при Кабінеті Міністрів, комісія розглядатиме проєкти програм структурної перебудови підприємств та пропозиції щодо джерел фінансування цих програм, а також заходів щодо розукрупнення великих виробництв та передачі об'єктів соціяльної сфери до комунальної власности.

Дебатують про Міжпарляментарну асамблею

Київ (УНІАР). — Тут у середу, 6-го грудня сесія Верховної Ради України в черговий раз не визначилася щодо розгляду питання про приєднання до Міжпарляментарної асамблеї СНД: значна частина депутатів відмовилася реєструватися і, оскільки не було кворуму, сесійне засідання не розпочалося.

В інтерв'ю кореспондентові УНІАР цю ситуацію прокоментував заступник голови комісії ВР з питань боротьби з організованою злочинністю та корупцією Іван Білас, представник групи „Реформи": „Події, які сьогодні і вчора відбувалися в залі, ще раз засвідчують неспроможність керівництва ВР. Олександер Мороз, який перебуває тепер у Варшаві з візитом, доручив своєму першому заступникові О. Ткаченкові „проштовхнути" через Верховну Раду питання про приєднання ВР України до Міжпарляментарної асамблеї країн СНД. І останній робить це дуже грубо, ігноруючи думки депутатів. Саме створення Міжпарляментарної асамблеї, несе в собі загрозу національній безпеці України. Депутати мають висновки Міністерства Юстиції, Міністерства Закордонних Справ, Інституту стратегічних досліджень, Інституту держави і права Національної Академії Наук України, які підтверджують цілковиту безперспективність цієї організації.

Про приєднання до Міжпарляментарної асамблеї, в такому вигляді, в якому вона нині існує, не може бути й

(Закінчення на стор. 3)

Л. Кучма зустрівся з амбасадорами

Київ (Р. Р.). — Тут у п'ятницю, 1-го грудня, Президент України Леонід Кучма зустрівся з амбасадорами країн Европейського союзу та „Великої сімки". Він зазначив, що Україна реалістично дивиться на прийняття її до европейського співтовариства і що стан української економіки не дає підстав говорити про це однозначно, але „це та мрія, до якої ми обов'язково будемо рухатися".

Амбасадор Еспанії Едуардо Гунко зазначив, що европейське співтовариство підтримує політичне реформування в Україні, про що свідчить прийняття України до Ради Европи. Про це ж свідчить і підписання угоди між Україною і Европейським союзом про партнерство та співробітництво, яку вже ратифікували ряд европейських країн. Це відкриє доступ українським товарам на европейський ринок.

Президент Кучма також поінформував, що 30-го листопада у Відні погоджено меморандум між Україною і Европейським союзом щодо розв'язання проблем Чорнобильської АЕС. Текст меморандуму передбачає механізм, за яким Европейський союз надаватиме допомогу Україні для розв'язання цих проблем. Однак Президент України звернув увагу амбасадорів на те, що треба вирішувати всі аспекти проблеми, особливо долю об'єкту „Покриття", побудову сховищ для збереження ядерних залишків та вирішення соціяльних питань. Без цього чорнобильську проблему вирішити неможливо, наголосив Л. Кучма. Підписання меморандуму заплановано на кінець грудня.

С. Головатий отримав нагороду

Київ (ПСУПФ). — У середу, 6-го грудня, Президентові Української Правничої Фундації Сергієві Головатому вручено нагороду „Лідер суспільного життя". Премію заснувала відома у світі фірма „Моторола", представництво якої уже третій рік працює в Україні. Її удостоюються люди, внесок яких у суспільне життя держав світу є найбільш визначним і помітним.

Вперше таку нагороду в Україні отримала минулого року голова Комітету солдатських матерів Фатіма Бачинська.

Каплицю на могилі Патріярха будувати не дозволили

Київ (УНІАР). — Державний комітет України у справах містобудування і архітектури відхилив пропозицію деяких творчих спілок побудувати на місці поховання Патріярха Володимира пам'ятної каплиці.

З цього приводу 18-го грудня з ініціятиви Київського Патріярхату УПЦ відбудеться „круглий стіл" на тему: „Духовна й історико-архітектурна спадщина України: відомча профанація чи недосконалість законодавства?"

Під час круглого стола будуть обговорювати між іншим шляхи унормування використання пам'яток архітектури державою і Церквою.

На відзначення 70-их роковин від дня народження Патріярха Володимира, які припадають на 9-го грудня, УПЦ Київського Патріярхату спільно з національно-патріотичними й демократичними організаціями має провести такі заходи: 9-го грудня — Панахида на могилі Патріярха, 10-го грудня — Літургія і Панахида у Свято-Володимирському соборі, 11-го грудня — науково-дидний семінар „Патріярх Володимир і новітнє відродження українського православ'я".

Відкрито пропам'ятну плиту Н. Яремчукові

ЧЕРНІВЦІ. — Тут 30-го листопада, у день народження на-родного артиста України На-зарія Яремчука, відкрито пропам'ятну плиту на будинку, де він мешкав. У церемонії взяли участь заслужений артист України і керівник першого складу „Смерічка", в якому дебютував Яремчук, Левко Дудківський та народний артист України Павло Дворський.

Л. Коленську прийнято до СПУ

Джерзі Сити, Н. Дж. — На засіданні Спілки Письменників України до цієї організації прийнято письменницю Любов Коленську, яка від 1967 до 1994 року працювала в редакції „Свободи".

Л. Коленська народилася у Станиславові (тепер Івано-Франківське). По закінченні середньої школи працювала в бібліографічному відділі НТШ у Львові. Закінчила студії філософії та літератури в університеті в Інсбруку в Австрії. Від 1949 року мешкає у ЗСА.



Л. Коленська

Оповідання і новелі друкувалися в різних журналах. 1966 року вийшла перша збірка новель „Самотність". Потім з'явилися кілька інших книжок: „Павлів тріюмф" (1971), „Дзеркала" (1981), „Потойбіч Рубікону" (1988).

Редакція „Свободи" щиро здоровить свою колишню колегу з цією приємною подією і зичить нових творчих успіхів.

В Україні

Дивляться в майбутнє

ЛЬВІВ. — Нестандартне рішення ухвалив львівський відділ НРУ. Розміркувавши, що довибори можуть не відбутися і що після прийняття конституції Верховна Рада скінчить своє існування, львівські рухівці почали формувати групу кандидатів на наступні вибори. Уже є 36 претендентів, які зголосилися працювати у 13-ти комісіях парляменту і конкурувати в боротьбі за сім міністерських постів, повідомила „Україна Молода" з 1-го грудня ц. р.

О. Мороз боїться, що Україна стане конституційною монархією

ЗАПОРІЖЖЯ. — На зустрічі з головами міських і районних рад народних депутатів Запорізької области Голова Верховної Ради Олександер Мороз гостро скритикував проєкт нової конституції України, сказавши, що вона закладає основи навіть не президентської республіки, а конституційної монархії. Він також сказав, що Верховна Рада, правдоподібно, ще раз підтвердить своє вето на указ Президента про функції місцевих адміністрацій. Рішучу незгоду О. Мороза викликали й запропоновані Урядом зміни до земельного кодексу та проєкт державного бюджету на наступний рік. Цей документ, за його словами, пристосований не до потреб України, а до вимог міжнародних фінансових організацій.

Севастопіль знову стає відкритим містом

СЕВАСТОПІЛЬ. — Голова місцевої державної адміністрації Віктор Семенов підтвердив своїм розпорядженням постанову Кабінету Міністрів України про скасування з 1-го грудня закритого статусу цього портового міста. За совєтських часів Севастопіль був закритим містом не лише для чужинців, а й для більшости своїх громадян, з огляду на наявність там військових баз та хворобливу шпигуноманію совєтського режиму.

Каховська гребля може не витримати

ХЕРСОН. — Українські екологи висловили серйозне занепокоєння становищем Каховської греблі на Дніпрі. За їхніми словами, Міністерство Енергетики України допустило катастрофічне переповнення Каховського водосховища, яке обслуговує потужну гідроелектростанцію у Новій Каховці. Якщо піщано-грунтова частина греблі не витримає, наслідки цього прориву можуть бути фатальними для всього Причорномор'я. На вимогу екологів, урядова комісія негайно зайнялась вивченням небезпечної ситуації.

Заробили 12,000 дол. за порожні бляшанки

КИЇВ. — Тут у п'ятницю, 1-го грудня, газета „Дейлі-Експрес" повідомила, що біля берегів Стамбулу виник цілий скандал через дві порожні бляшанки від пива. З українського теплохода „Айвазовський" один кримчанин викинув у воду дві бляшанки від пива. Очевидно, в Україні він це робив щодня і не мав ніяких проблем. Але турки не були дуже гостинними: санітарна служба негайно зчинила галас про забруднення довкілля. Довелося кораблеві заплатити 12,000 дол. за засмічення акваторії Босфору.

Створено нові контрольні пункти

УЖГОРОД. — З нового року ще два контрольно-пропускні пункти на мадярсько-українському кордоні отримають статус міжнародних: Лужинки — Берег Шурань та Вилок — Тисобивіч. Відтепер вони пропускатимуть не лише місцевих мешканців, а й усіх подорожніх на автах, автобусах та вантажівках вагою до 3.5 тонн. Це рішення спричинене великим перевантаженням єдиного досі міжнародного контрольно-пропускного пункту Чоп — Загинь на українсько-мадярському кордоні.

Створено компанію „Укрзакордоннафтобуд"

КИЇВ. — Кабінет Міністрів затвердив статус державної акціонерної компанії відкритого типу „Укрзакордоннафтобуд". Засновником компанії є держава в особі Фонду Державного Майна України. Компанія виконуватиме державне замовлення щодо спорудження нафтопереробних заводів, сховищ, нафтоперевалочних комплексів, а також постачання в Україну нафти, газу та нафтопродуктів, у тому числі за міжурядовими угодами. Затверджено також склад контрольної ради, яка контролюватиме діяльність правління компанії з метою захисту інтересів держави та акціонерів.

Малий бізнес в Україні покищо справді малий

КИЇВ. — Виступаючи на нараді з питань розвитку малого підприємництва в Україні, радник Президента з економічних питань Анатолій Гальчинський сказав, що Україні фактично доводиться починати цю справу з нуля. Якщо у розвинених країнах малі підприємства дають 40-60 відсотків валової продукції і затрудняють до половини працездатного населення, то в Україні в малому приватному бізнесі працює лише 5 відс. Ні Уряд, ні місцева влада, за його словами, не дбають покищо про розвиток цієї галузі, про її правне, організаційне та фінансове забезпечення. Учасники наради, в якій зокрема взяв участь Президент Леонід Кучма, обговорили проєкт закону України про державну підтримку малого підприємництва і висловились за його якнайшвидше схвалення Верховною Радою.

В АМЕРИЦІ

У СЕРЕДУ, 6-ГО ГРУДНЯ, після цілорічних дискусій, Комісія етичних справ Палати Репрезентантів одноголосно вирішила заанґажувати спеціяльного адвоката для розгляду звинувачень проти спікера Нюта Ґінґріча. Усвоєму листі до Н. Ґінґріча згадана Комісія повідомила його про це, зазначуючи, що він розглядатиме звинувачення про переступлення податкових законів, коли Н. Ґінґріч збирав звільнені від податків фонди, на Кеншо стейтовий коледж у Джорджі, а опісля ужив ці гроші як винагороду для себе за політичний курс, що його викладав у згаданому коледжі. Інші оскарження Комісія одноголосно відкинула, одначе мала деякі застереження щодо контракту Н.Ґінґріча з видавцями його майбутньої книжки. Від спікера Палати Репрезентантів не було жодних коментарів у цій справі.

ДВІ ОКРЕМІ ГРУПИ науковців позвітували, що вони вкінці зідентифікували хемічні речовини, що їх продукує людська імунітетна система, котрі у лябораторійних дослідах вказують на зупинення активности вірусу, що спричинює хворобу АІДС. Дослідники і науковці з ділянки цього досі неконтрольованого вірусу, що спричинює АІДС уважають, що ця нова знахідка може мати дуже важливі значення у лікуванні хвороби АІДС. Думку про те, що людське тіло продукує речовини, котрі у деяких випадках зупиняють розповсюдження вірусу АІДС вже тому 10 років висунув д-р Джей Леві з Каліфорнійського університету у Сан Франсиско.

У СВІТІ

МОСКОВСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО „Воєніздат" відмовилося від пляну видати 24-томник творів Александра Солженіцина, оскільки на них нема достатнього попиту серед читацької авдиторії країни. Вигнаний з Совєтського Союзу в 1974 році, письменник-дисидент мешкав трохи у Швайцарії, а відтак у ЗСА, де написав багато книжок, спрямованих на викриття людиноненависницької сутности комунізму. Твори А. Солженіцина розповсюджувалися нелегально і користувалися надзвичайною популярністю. Однак після розпаду „імперії зла" обставини в Росії настільки змінилися, що колись знаменитї романи лавреата Нобелівської нагороди вже не відповідають на актуальні питання російської дійсности.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали.
Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Перетворення Попелюшки

Генрі Кіссінджер, здається, мав рацію, коли кілька років тому критикував своїх колеґ за те, що вони ніяк не можуть примиритися з розпадом СССР і збагнути такий несподіваний для себе феномен, як поява нових незалежних держав, зокрема України. Причиною цього завжди була і, великою мірою, є поверховість і схематичність західнього, особливо американського мислення, сповненого, як сказав Кіссінджер, "носталгії за простими рішеннями" і глухого й сліпого до всього, що вибивається за межі звичних стереотипів.

Україна, здається, має найбільше клопотів із тими стереотипами. Поперше, тому що ніколи не існувала ні в часовій, ні в просторовій свідомості европейців, а тим більше американців. А подруге, завжди діяли могутні сили, зацікавлені в "небутті" України: совєтська пропаганда під цим оглядом досить часто знаходила собі спільників у пропаґанді західній (від сумнозвісного Волтера Дюранті до не менш сумнозвісного Морлі Сейфера), а совєтська історіографія, принаймні в "українському питанні", взагалі мало чим відрізнялась від історіографії західньої.

Знаючи це, неважко збагнути ані "боягузливу київську промову" Джорджа Буша влітку 1991 року, ані подібний виступ Марґарет Тачер рік раніше, ані, зрештою, всі ті безглуздя, які писала західня преса про Україну в 1992-93 роках, чи не найкраще втілені у сумнозвісній фразі Абрагама Брумберґа про "бридку" чи, навіть, "паскудну Україну" ("nasty Ukraine").

Від минулого року подібних висловлювань і статтей помітно поменшало. До певної міри це можна вважати заслугою Леоніда Кучми, який не лише поклав більший наголос на економіку, праґматичну політику й інші, більш зрозумілі Заходу речі, а й самою своєю появою і урядуванням показав, що українська незалежність не є чимось випадковим і тимчасовим, а український націоналізм має не лише етнічне й, тим більше, не лише західньоукраїнське коріння.

Якщо до Л. Кравчука ще можна було якось застосувати стереотип "комуніста, що пересів на коня націоналізму" (Дж. Сорос), і витворити тим самим фальшивий образ такого собі українського Мілошевіча з ядерними ракетами, то Л. Кучма з його проросійськими деклараціями та помітною орієнтацією на російськомовні еліти в Україні аж ніяк до того не надавався. З неабияким подивом Захід мусів усвідомити, що так звана "антиросійськість" Кравчука і "проросійськість" Кучми є лише різними словесними репліками у складній історичній п'єсі, де мало що залежить від особистих симпатій і антипатій Кравчука і Кучми, а значно більше — від об'єктивних фактів.

Але, здається, є ще один чинник, який змусив Захід по-іншому глянути на Україну, відкриваючи в цій Попелюшці якщо й не прекрасну принцесу, то, в кожнім разі, цілком пристойну, хоч і засмикану злиднями та іншими клопотами панянку. На тлі російських подій — розстрілу парляменту, успіхів Жириновського, чеченської авантюри, розгулу мафії — Україна й справді може видатися оазою спокою і стабільности.

Під час травневої візити до Києва Билл Клінтон не побоявся назвати Україну "однією з найстаріших націй Европи", — явно провокуючи невдоволення російських націоналістів, котрі цю "старшість" давно вже й беззастережно собі монополізували. Стровб Толбатт відзначив "ключову ролю" України в стабільній архітектурі нової післякомуністичної Европи — з огляду на її геополітичне становище.

В академічних виданнях прихильний погляд на Україну, здається, стає домінуючим. Дуже характерною під цим оглядом є стаття Елізабет Понд в аналітичному місячнику "Гарріман рівю", де авторка зокрема пише: "Україна може поширити надію на схід або — кавказький хаос на захід. Якщо збудеться найгірший сценарій і Україна впаде, вона впаде в руки Росії, додавши нової енерґії російському імперіялізмові, який остаточно розчавить тамтешні паростки демократії. Але якщо збудеться найкращий сценарій, Україна продемонструє, що західні вартості не такі вже й чужі східним слов'янам... Захід не повинен бути пасивним спостерігачем змін у цій країні. Ані, тим більше, не повинен, як це було раніше, будувати свою політику щодо України як відлуння своєї російської політики".

Негативний образ України поволі міняється на позитивний. Жоден із них, однак, треба чесно визнати, не є цілком об'єктивним. Але позитивний образ усе-таки трохи ближчий до істини. А головне — він дає більше надії.

Осип Труш

РОСІЙСЬКЕ МАРЕВО БІОЛОГІЧНОЇ І ХЕМІЧНОЇ ЗБРОЇ

На програмі „Лицем до народу" 15-го жовтня ц. р. сенатор Сем Нан заявив, „що першочерговим завданням оборони країни на довгий час є забезпечити і не допустити цієї зброї масового знищення і щоб ця зброя не попала в руки терористичним групам або нестабільним урядам ворогуючих між собою держав". Сенатор Нан мав на думці Росію з її великим потенціялом наукових сил, які постійно працюють над удосконаленням біологічно-хемічної зброї. Росія може у цій ділянці похвалитися великими успіхами, бо, незважаючи на підписання договору про зменшення і ліквідацію біологічно-хемічної зброї та угод Старт-1 і Старт-2, повною парою працює над удосконаленням цієї зброї.

Всі ці дослідження, починаючи від 1970 року, перебувають під еґідою військового комплексу „Біопрепарат", в якому працює понад 30 тисяч науковців, інженерів і техніків. Комплекс цей не був взагалі заторкнений розвалом СССР і працює протягом останніх п'ятьох років так, ніби нічого не сталося в політичній структурі Росії.

Удосконалення середників, які атакують нервову систему людини, бактерії й інші біологічно-хемічні компоненти перейшли ґрунтовні удосконалення з рядом ще більш ефективних винаходів цього роду зброї масового винищення.

В половині 1994 року політичні, урядові і розвідчі чинники ЗСА прийшли до остаточного висновку, що Росія не дотримується тих угод, які вона підписала, секретно продовжує продукувати біологічно-хемічну зброю. А результатом цього є скомплікована й небезпечна для цілого людства ситуація, бо цей рід зброї своєю нищівною силою рівняється атомовій бомбі з подібними наслідками масового винищення населення. Крім цього, якщо б цю зброю дістали терористичні елементи, це нанесло б великих втрат населенню будь-якої держави. Нищівний характер цієї зброї, від якої немає ніякої охорони, приніс би непередбачені наслідки масової смерти і винищення цивільного населення, що не є до цього приготоване ані вишколом чи медичною обслугою, бо фактично не було б нагоди лікувати людину проти нападу хемічного середника, який атакує нервову систему і приносить смерть в кількох секундах, чи проти бактерій, який наповнює легені водою і прямо людину задушує в короткому часі. Існують ще інші не менш ефективні біологічні і хемічні середники, які є в арсеналі Росії. І саме завдяки Росії стоїмо перед проблемою, яку тяжко збагнути в майбутньому. Очевидно, що в ЗСА нарешті прийшло усвідомлення, що з Росією неможливо співпрацювати. Про це знали вже давніше, але було багато невірних Томів, які вірили, що справи будуть наладнані. Життя виявило інше. Однак це прозріння щодо характеру Росії є побажане, але воно може бути спізненим не тільки для ЗСА, а й цілого людства.

Нав'язуючи до наведених фактів цієї жахливої зброї, можемо пригадати собі, що на початку цього року ми мали нагоду побачити результати такої зброї, коли японські екстремісти в підземній залізниці Токіо випустили ґаз, який спричинив велике замішання і деяких пасажирів треба було лікувати в шпиталі. Цей ґаз у порівнянні з тим, що має Росія, був дитячою забавкою, але це є наочний доказ, чого ми можемо очікувати в майбутньому. Не маємо на меті вносити зайвого страху, однак такою є дійсність і ми

(Закінчення на стор. 3)

Марта Тарнавська

ПІДТРИМКУ ЛІТЕРАТУРІ!

Коли попросите пересічного американця, щоб назвав три прізвища найславніших людей Америки, то найбільш правдоподібно ви почуєте: Вашінґтон, Лінколн, Френклін Рузвелт. Всі три — це президенти ЗСА.

Коли запитаєте пересічного українця, щоб назвав три прізвища найславніших людей України, то як думаєте, кого називатимуть? Шевченка, Франка і Лесю Українку! А це не президенти, а поети! Це багато говорить і про наш народ, і про нашу історію, і про ролю в цій історії нашої літератури. І ось ми маємо сьогодні трагічний парадокс: в нації, що народилася, як дехто каже, із поезії Шевченка, у власній державі, яка значною мірою завдячує своє відродження письменникам, українська література скотилася вниз на драбині суспільних вартостей, а письменники, що були донедавна клясою особливих привілеїв, мусять шукати собі інших професій, щоб вижити. Не є трагедією, що література втратила фінансову підтримку держави, але сумно, що в процесі від контрольованої до ринкової економіки, у наслідок економічної кризи, вона втратила підтримку читача. Цей стан, я переконана, переходовий і тимчасовий: це болісне народження нової ери, нової літератури і нового читача. Але, як при кожних народинах, медична опіка і добросердечна підтримка для породіллі можуть зменшити біль і запобігти комплікаціям.

Українська література в наш час потребує більшої уваги громади свідомих українських читачів. Туристи з діяспори, що так бідкаються над станом української мови в Україні, повинні запитати самих себе: а що ми самі зробили для того, щоб ця наша мова поширювалася і розвивалася? Скільки за минулий рік ми самі прочитали книжок українською мовою? Скільки книжок ми купили? І чи гроші, що їх ми витратили на книжки, дорівнюють тим фондам, що їх ми видали на вишивки, дереворізьбу чи інші привезені з України сувеніри? А скільки журналів з України ми передплачуємо? Адже відомо, що навіть кількасот передплат твердою валютою із закордону може втримати при житті український журнал, який виходить кількатисячним тиражем. Невже справді серед української інтеліґенції в діяспорі немає бодай дві-три тисячі людей, щоб послідовно передплачували вибрані два-три українські літературні журнали? Правда, мусимо признатися самі собі, що українська діяспора ніколи не грішила великим зацікавленням чи підтримкою літератури. У Вашінґтоні вже багато років стоїть поставлений за гроші українських поселенців пам'ятник Шевченкові, але в українсько-американських родинах уже рідко можна побачити примірник Шевченкового „Кобзаря".

Література діяспори існувала тільки завдяки великій самопосвяті самих письменників: ніхто з них не жив з літератури, а навпаки, за власні гроші видавав, а потім звичайно ще й роздаровував свої книжки. Не створила діяспора ні одного справжнього літературного видавництва, а чисто літературні журнали, які були, такі як „Київ" чи „Нові поезії", мали підтримку тільки дуже вузького кола передплатників. І тут варто зробити невеличке порівняння. У Торонто чеські іміґранти заснували були колись давно своє літературне видавництво. І хоч чехів на еміґрації менше, як українців, то книжка чеською мовою, згідно із звідомленнями керівників цього видавництва, розпродувалася тиражем 5,000 примірників, а це зовсім вистачало, щоб повернути кошти видання. Навіть і сьогодні у вільній Україні, і то не десь у зрусифікованому Донбасі, а в самому Львові, українську книжку продати трудніше, як російську.

Розповідала мені Леся Коваль, директор Видавництва „Просвіта", про такий випадок. Лежать на полиці у книгарні у Львові два видання — переклади твору філософа Карла Поппера „Відкрите суспільство": один переклад — російською мовою, один — українською. І от російськомовний переклад, хоч ціна його вища, розпродується, а українське видання лежить на полиці. Колись галицький письменник Лесь Мартович написав повість „Нечитальник", але це він писав про затурканого, відсталого, напівграмотного селянина. Невже такі ж нечитальники сьогодні стали типовими представниками української інтеліґенції? Щось так, як у цьому анекдоті про неграмотного чоловіка, що замість підпису ставив два хрестики. Навіщо другий хрестик? — питають його. Перший хрестик — це моє прізвище, а другий значить, що я — маґістер! В нас

(Закінчення на стор. 3)

Іван Щерба,
Львів

НЕЗЛИМ ТИХИМ СЛОВОМ...

(У вінок спогадів про Ірену та Романа Левицьких).

II

Значним досягненням хору була постановка (спільно з громадським хором Криниці) опери „Запорожець за Дунаєм", у якій ролю Оксани виконувала семінаристка Марійка Горошко — лемкиня зі с. Босько, а Карася чудово грав сам дириґент хору Р. Левицький. Одаркою ж була Л. Крушельницька, яка в той час проживала у Криниці і Новому Санчі. Хор часто виїздив та виступав на концертах з різних нагод перед мешканцями Криниці та навколишніх сіл: Фльоринки, Лабової, Верхомлі, Жеґестова та міст Нового Санча, Горлиць, Сянока.

Вершиною творчої діяльности Р. Левицького й великою подією в хоровому мистецтві Лемківщини був конкурс хорових колективів, організований з ініціятиви Р. Левицького на відзначення 100-річного ювілею від дня народження славетного українського композитора Миколи Лисенка.

Ця дата припала на квітень 1942 року. Підготова до конкурсу послужила поштовхом до організації хорів у багатьох селах Лемківщини. Лемківщина гідно відзначила ювілей славного сина українського народу завдяки праці Романа Левицького. Заспівала тоді вся Лемківщина, як ніколи раніше, незважаючи на воєнне лихоліття. Відбувалися окружні та повітові конкурси, на яких хори змагалися за участь у центральному конкурсі. І ось до Криниці з'їхалось сто хорів з усієї Лемківщини на урочисте свято 100-літнього ювілею М. Лисенка. Головою жюрі був уславлений Філарет Колесса. Хор семінарії, зорганізований Романом Левицьким, виборов перше місце і здобув право представляти Лемківщину на заключному конкурсі у Львівському оперному театрі. І вже там хор занесено до групи хорів-переможців і надано йому право в числі інших хорів-лавреатів виступити в Оперному театрі та в Стрийському парку на великому святі.

Відтак учасників хору запросили на зустріч з Митрополитом Андреєм Шептицьким, який після тривалої розмови поблагословив хористів і побажав їм дальших успіхів на ниві української культури на Лемківщині. Хористи в подяці заспівали Митрополитові „Многая літа",

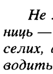
Невблаганні вітри історії розвіяли світами багатьох учасників хорового колективу. Багатьох немає в живих, інші віддали своє життя в боротьбі за незалежність України. Але всі вони і ті, що живі, завжди вдячні Ірені та Романові Левицьким за їх титанічну працю в справі навчання і виховання молоді Лемківщини у дусі українського національного патріотизму і відданості українському народові у його боротьбі за незалежність України, про яку ми тоді всі спільно мріяли.

Не було Ірени та Романа Левицьких на 150-літньому ювілеї М. Лисенка на Лемківщині в 1992 році та й самих лемків залишилися одиниці на рідній землі після трагічної депортації й жорстокої акції „Вісла" в 1944-1947 рр. Колишні випускники української учительської семінарії розсіяні по всьому світу, вже відзначили 60-70-літні ювілеї від свого дня народження, а ті одиниці, що чудом залишились в живих і повернулись на Лемківщину, продовжують традиції хорового мистецтва, закладені Іреною та Романом Левицькими в 40-их роках, організовують хори серед тих лемків, що живуть тепер на Лемківщині. Такий хор „Ослав'яни" існує в с. Мокрому на Сяніччині (керівник Є. Могила), в с. Білянка хор „Лемківщина" (керівник М. Трохановський). Хорові колективи щорічно влітку, переважно в липні, з'їжджаються в с. Ждиня на фолкльорне свято лемківської пісні, щоб нагадати всім, що лемки співають, а там, де співають, залишаються жити. Паростки хорового мистецтва, засіяні І. та Р. Левицькими, продовжують жити на Лемківщині. Живуть на наше щастя Ірена та Роман Левицькі в Елізабеті (ЗСА) і продовжують трудитися на ниві українську культури. В їх 85-літній ювілей від дня народження ми їх сердечно вітаємо!



ПРО ЦЕ І ТЕ

Про „недільного" журналіста і червоні рожі



Не люблю ніяких річниць — ані сумних, ані веселих, а все ж часом доводиться про такі собі пригадати, або вам їх пригадають. Але тим разом треба таки про не одну написати. Саме цього тижня минуло рівно два місяці від останнього побачення з добре відомим усім любителям театру і читачам „Свободи" Ярославом „Вуйцьом" Климовським. Чи справді вже два місяці минуло від тієї зустрічі на одній з частих імпрез активного 43-го Відділу СУА у Філядельфії? Важко було уявити собі будь-яку громадську подію чи імпрезу, на якій бракувало б добре знаної постаті „Вуйця", що з питомим собі щирим усміхом кружляє серед публіки, з усіми знайомий, усіми люблений. Скільки років він був постійним критиком-кореспондентом нашого щоденника, годі тепер вже злічити. Писав радо — хоча „на неділю", бо його першим зацікавленням від молодих років був театр. Здається, можна б ствердити відверто, що це була людина „на всі лади", у тому довгому житті, яке доля йому подарувала, бо був не лише адміністратором театрів, але і актором, і спортовцем, а відтак і автором п'єс, нотаток до театрології, а до всього того і театральним критиком. Незважаючи на вік, перо таки добре трималося в його руці, тож з-під нього поставали рецензії, критика, спогади і навіть вірші.

Коли ми зустрілися 7-го жовтня в залі УОК-Центру, він спитав мене, немов передчуваючи: „Чи пам'ятаєте про мою посилку з-перед двох років?"

Ніяк не могла я сподіватися, що вже два дні після того буду витягати її з дна редакційної шухляхи, де вона зберігалася у великому коверті з написом круглим, рівним письмом: „Відкрити, як мене вже не стане..."

З якимсь дивним почуттям розгортала і розглядала я вміст коверта. Там у теплому, сердечному листі Я. Климовський просив, щоб написати про нього „як мене вже не стане" і згадати його дружнє ставлення в редакції, до нас усіх і до мене.

Може б треба написати про того друга по перу, так як це годиться і ведеться із перечисленням усіх його п'єс, театральних записок, його споминів про давню спортову кар'єру, про друзів з театру і грища, що відійшли, і про той рідний Тернопіль та юність в ньому.

Але так не хочеться саме у тому випадку бути стереотиповою і йти втертим шляхом посмертних згадок з неодмінним „славної пам'яті" на початку, а „вічная пам'ять" на кінці. Хочеться залишити його в нашій пам'яті живим, усміхненим, привітливим, трішки сантиментальним, як у тому вірші-спогаді, що був висланий в навечір'я смерти, а прийшов до редакції два дні пізніше: „Сніг притрушує чуприну, я ще в мандрах, у путі. Чи на старість на хвилину бачить ще тебе мені?" Не довелося побачити свій улюблений, омріяний Тернопіль! Може тепер, нарешті, він мандрує його вулицями через Заруддя, Оболоння і Новий Город, що їх так тепло згадував у цьому останньому віршованому зідханні. Напевно врешті повернувся в ті дорогі йому місця дитячих і молодечих років, туди, звідкіля вже нікуди не треба буде йти. Доля подарувала йому багате і довге життя з цікавими переживаннями, переплетене театральними дійствами і поетичними міражами, що давали змогу забути все погане та важке. Ніби в нагороду, ця ласкава доля дала йому легку та спокійну смерть.

Тому хай мені простить він, коли замість широкої посмертної згадки знайде тих кілька слів „О-ки", які хоча трохи вужчі і не такі „як треба", але виплили зі щирого серця.

Не люблю річниць і не пора мені вже згадувати ...ліття, коли, за Рильським, „з кожним роком більше місця тузі відслоняє цей веселий день". А все ж цим разом згадала саме у цю річницю, як перед кількома роками, коли самота була ще дуже важка, повертаючись з редакції, знайшла у свій день народження під дверима букет червоних троянд з побажаннями від друга по перу. Хай ця згадка тепер стане однією довжелезною червоною самітною рожею на супокій душі Твоєї, друже „Вуйцю"!

О-КА

Я. Климовський.
(Портрет І. Денисенка).

Яр. Климовський

Спогад

*Сніг притрушує чуприну,
я ще в мандрах, у путі.
Чи на старість на хвилину
бачить ще тебе мені?*

*Чи побачу ті каштани,
як весна там розцвіте,
і в городі туліпани,
і те сонце золоте?*

*І Заруддя те зелене,
Оболоння та ще став —
дорогі місця для мене,
де дитячий час минав.*

*Ще раз бачити на вічі
вліті наш Новий Город,
де на мрійні, любі стрічі
молодий збиравсь народ.*

*На фестин ще мандрувати
з товариством у Гаї
і пісень там заспівати,
аж нас змінять соловї*

ЛИШЕ ДВА МІСЯЦІ минуло, відколи Грузія запровадила лярі, національну грошову одиницю, а вже грузинські гроші, як заявив в інтерв'ю для республіканської телевізійної програми віцепрезидент Національного банку Мераб Какалія, витіснили з обігу російський рубль і американський доляр. Він ствердив, що лярі залишився єдиною платіжною одиницею у Грузії. При цьому населення добровільно обмінює на лярі всі інші гроші. За два останні місяці з обігу вилучено понад 70 блн. російських рублів і 30 млн. американських долярів. М. Какалія запевнив, що „курс лярі буде стабільним і жодна закордонна валюта не зможе захитати його на території Грузії".

МИХАЙЛО МОРОЗ

MYCHAJLO MOROZ

Всі, які одержали цю монументальну монографію пересилають Ірині Мороз слова подяки і признання за це видання.

А між тими, що високо оцінили цю працю, а тим самим і великий талант мистця Мороза, є лист від Святішого Отця Папи Івана Павла II, який Святіший Отець переслав через о. д-ра Івана Хому, який передав Папі від дружини це цінне видання.

Текст листа Папи Івана Павла II передаємо нижче:

Всечесніший Отче! Вашим цінним листом з минулим другим числом місяця жовтня Ви хотіли передати Святішому Отцеві примірник тому, в якому представлені твори Михайла Мороза — як дар дружини великого українського маляра, як вияв її пошани і відданости. Вдячний Вам за ласкаве старання, прохаю Вас сповістити Ірину Мороз, що Вселенський Архиєрей сердечно дякує за уважний акт вияву пошани тим дорогоцінним свідоцтвом багатокультурної і мистецької традиції України і, просячи небесної опіки Богоматері, радо благословить Вас і добродійку і усіх, що співпрацювали у цім видавничім чині, Апостольське благословення. Вдячні Вам за ввічливу співпрацю, користаю з обставини, щоб висловити Вам мої почування пошани.

Відданий Вам в Господі
Монс. Леонардо Сандрі Асесор

У Міннесоті росте нова церква

Насамперед бажаю вас усіх привітати і скласти вам від мене мої найкращі побажання.

Напевно здивуєтесь, хто це звертається до вас?

Ця я, — українська православна церква Святої Великомучениці Катерини.

Це я, — що бажаю промовити до вас своїм виглядом козацького українського барокко.

Це я, — що своєю красою мрію притягнути ваші емоції естетики до себе.

Це я, — що рукою українського іконописця бажаю запросити вас до світу української православної духовности.

Це я, — що рукою українських жінок вишиті хоругви будуть мене прикрашати.

Це я, — з хорів якої буде звучати церковна хорова музика Бортнянського, Леонтовича, Веделя і Стеценка.

Це я, — що бажаю притягнути до себе всіх людей доброї волі й промовляти до них Слово Боже.

Це я, — що бажаю зберігати й користатися тисячорічною спадщиною Віри Христової і Церкви Православної.

Будова церкви в Ст. Пол, Мінн.

Це я, — що запрошую вас, які далеко від мене, молитися за мене і переслати щедру пожертву, щоб моя будова могла бути закінченою.

Це я, — що запрошую вас, які в близьких околицях, відвідати мене й подивитися на мій ріст і своїми грошевими дарами допомогти мені вирости в могутню красу на Славу Божу й нашої Православної Церкви.

Обнімаючи ваші серця і звертаючи увагу на ваші духовні й етнічно-культурні потреби, із земним поклоном до вас.

Ваша
українська православна
церква Святої
Великомучениці Катерини
в Ст. Пол, Міннесота

О. протоієрей
Стефан Женчух

Please send your tax deductible contributions payable to: Sts. Volodymyr and Olga Church Building Fund, 1600 Highway 96, Arden Hills, MN 55112.

Дебатують...

(Закінчення зі стор. 1)

мови. Тільки тоді можна буде про щось говорити, якщо МПА затвердить свій статут, і, згідно з цим, буде діяти на принципах рівноправного партнерства, не буде посягати на суверенітет своїх країн-учасниць. Тоді можна буде розглядати питання про можливість вступу України до Міжпарляментарної асамблеї".

Керівник комуністичної фракції Петро Симоненко назвав становище правих сил у Верховній Раді „вузьколобим націоналізмом" і переконував, що приєднання українського парляменту до МПА зміцнить українську державність.

Колишній голова Верховної Ради України Іван Плющ зазначив, що парлямент завжди висловлювався за розвиток міжпарляментарних відносин, але погоджуватися на створення „парляменту СНД" не можна. За словами І. Плюща, ті, хто підтримує вступ України до МПА хочуть „реанімувати Верховну Раду СССР і створити структуру, яка впливала б на парляменти у державах СНД".

Депутат Олександер Ємець, представник групи „Реформи", сказав, що приєднання ВР України до угоди про Міжпарляментарну асамблею може стати причиною „розвалу" парляменту і країна має шанс опинитися на межі нових виборів.

ПОДІЇ

БАЛЬ У ЧИКАҐО

Чикаґо. — Українське Американське Ветеринарне Товариство разом із Українським Лікарським Товариством Північної Америки і Товариством Українсько-Американських Інженерів у Чикаґо влаштовуть річний баль, на який запрошують усіх дебютанток. Баль відбудеться у суботу, 27-го січня 1996 року, у готелі „Чикаґо Гілтон енд Товерс". Дебютанток і гостей проситься звертатися за інформаціями до Марії Ковальської (708) 501-4569.

РОСІЙСЬКЕ...

(Закінчення зі стор. 2)

змушені такою її сприймати.

До цього часу ми мали на думці масове вжиття біологічно-хемічної зброї на цивільне населення в майбутніх конфліктах, а тепер повернемо до вжиття цієї зброї у меншому маштабі і до специфічних завдань. Отже пам'ятаймо, що така зброя, опинившись в руках терористів, може бути вжита в атентатах на дипломатів, державних мужів і визначних індивідуальностей даного народу. Незаперечним фактом є теж дестабілізація економіки держави з трагічними наслідками для всіх нас, якщо противник буде намагатися стати переможцем завдяки цим засобам.

Водночас великою небезпекою є те, що тепер у Росії немає належної контролі над цією зброєю, а доказом цього нехай послужить нам недавнє викриття в парку в Москві матеріялу, який був закопаний чеченськими повстанцями. Російські чинники ствердили, що це була маленька частинка і не проявила будь-якої небезпеки для довкілля. Та якби вони нам цього не пояснювали, але фактом є те, що чеченці дістали цей матеріял при помочі таки самих росіян, які торгують цими смертоносними середниками без належної контролі уряду Росії. Бо розвал СССР не зупинив виробництва атомової, біологічної і хемічної зброї, але послабив контролю над ними. І з цього користають захланні і безвідповідальні високопоставлені військовики, науковці, інженери й інші, які продають свій досвід і знання, яке здобули в комплексі „Біопрепарат", Китаєві, Північній Кореї, Лівії, Кубі й іншим доморослим диктаторам, які зацікавлені мати цю зброю. Для них це рівняється атомовій бомбі, на яку деякі з них не можуть собі дозволити.

Немає сумніву, що меч Дамокла висить над нами і це зрозуміли військові і політичні чинники Заходу. Які заходи вони застосують, щоб запобігти цій жахливій зброї, зможемо побачити вже у найближчому часі. Цей невеселий аспект заторкує і нашу молоду державу і її Уряд повинен взяти це до уваги, бо ця загроза є дуже близька нам.

ПІДТРИМКУ...

(Закінчення зі стор. 2)

люблять вживати слово „інтеліґенція" в розумінні освіченої еліти суспільства. Але чи відчуває ця наша інтеліґенція свій обов'язок підтримати науку і культуру? Noblesse oblige! Не питайте, що ваша країна може зробити для вас, казав президент Кеннеді, питайте, що ви можете зробити для своєї країни! Якщо нам залежить на тому, щоб Україна була українською, підтримаймо українську літературу. Передплатім літературний журнал з України — чи для себе, чи для якоїсь бібліотеки. Сьогодні ще маємо чималий вибір цікавих і вартісних видань, таких як журнали „Сучасність", „Всесвіт", „Дзвін", „Дніпро", „Київ", „Березіль", „Слово і час", „Літературна Україна", „Світовид" — незважаючи на труднощі, вони таки виходять більш-менш реґулярно — не даймо їм загинути!

Оформити передплату дуже просто. Різні книгопродавці приймають і полагоджують передплати українських видань. Найбільш популярні з них — це „Смолоскип", що має свої бюра і в Києві, і в стейті Монтана в Америці, і загальновідома своєю адресою книгарня Видавництва „Свобода" в Джерзі Сиґі. І „Смолоскип" і „Свобода" висилають на бажання каталоги видань із цінами. Українська інтеліґенція діяспори може багато зробити для того, щоб русифікаційні процеси стримувати і відвертати. Ті люди, які не передплачують українських журналів і газет, не мають морального права осуджувати критичну ситуацію української мови в Україні, бо вони, замість бути частиною розв'язки, є самі частиною проблеми.

Адреси: Smoloskyp Publishers, P.O. Box 20620, Billings, MT 59104; Svoboda Bookstore, 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07302.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

ОГОЛОШЕННЯ ПРО СПАДЩИНУ СТЕЛЛИ ГАМБА

ДО ВСІХ ОСІБ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬ СЕБЕ ЯК СПАДКОЄМЦІ УМЕРЛОЇ СТЕЛЛИ ГАМБА З ФЛЕМІНҐТОНУ, Н. Дж.

НЕХАЙ БУДЕ ВСІМ ВІДОМО, що, відповідно до ухвали Управління в спадкових справах Канцлерського відділу Вищого Суду стейту Ню Джерзі, округа Гантердон, справа ч. 31768, прийнята на розгляд Суду 13-го листопада 1995 р. за клопотанням Лувіса Міллера, Есквайра, Louis H. Miller, Esq., 124 Route #31, Flemington, New Jersey, виконувача заповіти й розпорядника маєтности умерлої СТЕЛЛИ ГАМБА, оцим подається до відома всіх таке: спадщину Стелли Гамба прийнято до судочинства і зареєстровано позов про поділ маєтности згаданої спадщини. Всіх без вийнятку зацікавлених осіб, які оголошують себе спадкоємцями умерлої Стелли Гамба і можуть претендувати на частину згаданої вище маєтности, цим проситься зголоситися особисто і скласти свої претенсії вищезгаданому Судові в четвер, 11-го січня 1996 року на сесії о год. 9-ій ранку, за адресою: Hunterdon County Court House, Main Street, Flemington, New Jersey, абож негайно після того, як буде оголошено рекомендацію для суду про причини, згідно з якими позов відкидається, — з метою:

а) встановлення законних спадкоємців Стелли Гамба,

б) розподілу прибутків від маєтности серед законних спадкоємців, та

в) за іншими позовами, які будуть обґрунтовані в даних обставинах.

Всі без вийнятку правосильні позови та заяви мають бути виповнені й подані до Суду, абож до виконувача заповіту й розпорядника маєтности не пізніше як 1-го січня 1996 року.

Незголошення заявника або невиповнення ним клопотання згідно із зазначеними термінами проведе до повної, остаточної й беззастережної втрати ним усіх прав, підстав та приводів до претенсії на маєтність умерлої Стелли Гамба.

В Острозі засновано осередок УІТ ім. М. Грушевського

В Україні під сучасну пору діяльні три осередки праці або представництва Українського Історичного Товариства: у Києві, Львові і Ужгороді. Щойно, 25-го листопада створено ініціятивну групу Осередку УІТ ім.М. Грушевського в Острозі.

Новий осередок Українського Історичного Товариства очолює його дійсний член проректор проф. Микола Ковальський, видатний український історик і автор численних наукових монографій і статтей. Д-р М. Ковальський є проректором Острозького вищого колеґіюму Національного Університету. Рівночасно він завідує на вищезгаданому університеті катедрами історії і культурології. При університеті очолює відділ української археографії і джерелознавства Національної Академії Наук України. Осередок УІТ в Острозі своєю діяльністю охоплює цілу Волинь. Також при Осередку УІТ організується представництво журналу "Український Історик". Ініціятивна Група УІТ в Острозі створилася як вислід договорення між проф. Любомиром Винарем, головою УІТ, і д-ром М. Ковалевським, який рівночасно є членом редакційної колеґії "Українського Історика".

В 1996 році з нагоди проголошеного Міжнародного Року М. Грушевського (до 130-ліття з дня народження) УІТ і новостворений Острозький Осередок УІТ у співпраці з Острозьким Вищим Колеґіюмом Національного Університету "Києво-Могилянська Академія," плянують відбути ювілейну міжнародну наукову конференцію. Рівночасно обговорюється питання спільного видання монографій і історичних довідників і поширення діяльности УІТ в інших містах на Волині.

Треба підкреслити, що Українське Історичне Товариство, яке постало поза межами України в Америці, повністю включилося в розбудову української наукової історіографії. Осередок УІТ в Острозі ім. М. Грушевського на чолі з проф. М. Ковальським заплянував поважну науково-академічну і науково-видавничу діяльність у співпраці з іншими науковими установами. Українське Історичне Товариство зобовязалося допомогти в розбудові бібліотеки Національного Університету "Києво-Могилянська Академія".

Н. Н.

Виставка Б. Титли в Лос Анджелесі

Виставка картин відомого мистця Богдана Титли відбулася в Лос Анджелесі від 5-го до 12-го листопада ц. р. Мистецькі картини були виставлені в приміщенні Культурного Осередку української католицької церкви Р. П. Б. в Голливуді. Виставку спонзорували спільно: 111-ий Відділ Союзу Українок Америки ім. Алли Горської та організація української молоді Пласт–29-та Станиця в Лос Анджелесі.

В неділю, 5-го листопада, після Служби Божої, відбулося відкриття виставки, яке довершила Калина Снилик, голова 111-го Відділу СУА. Вітаючи відомого мистця та зацікавлених відвідувачів і любителів українського образотворчого мистецтва, К. Снилик висловила радість, що мистець зі „східного побережжя" прибув до „західних прерій Пацифіку" та привіз твори мистецького дорібку до української громади південної Каліфорнії, даючи змогу любителям мистецтва запізнатися ближче з його мистецьким світом.

Виставлені акварельні картини (п'ять експонатів) та олійні твори (18 експонатів) викликали у глядачів загальне захоплення своїм краєвидним спокоєм, ясністю кольориту та подекуди ледь дивнотужливим смутком. Це виявляється майже в кожній картині мистця головно на канвах розмальованих усіх пір року. Але „осінні" картини, на нашу думку, займають найбільш чутливе виявлення правдивої живої природи у художніх творах мистця і це домінуюче явище у його напричуд чутливій душі. Богдан Титла — мистець глибоких почуттів, він чітко в найкращому художньому засобі „промовляє" до глядача та збуджує благородні душевні емоції.

Виставка була успішною, велику кількість картин розкуплено.

Союзянки (Калина Снилик, Сяня Козбур, Ара Терлецька, Ляна Яримович, Соня Васильків, Люба Слободян) подбали про смачний буфет та каліфорнійське вино, яким частували відвідувачів. Мистцем займався та супроводив по Каліфорнії пл. сен. Богдан Саврас.

Виставка творів Богдана Титли мала велике культурно-виховне значення та була приємною мистецькою імпрезою на західньому побережжі ЗСА.

О. С.

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ НЕСПОДІВАНОЇ СМЕРТИ
нашої найдорожчої й улюбленої
ДРУЖИНИ, МАМИ, БАБЦІ і СЕСТРИ

бл. п.

ІВАННИ ШКАФАРОВСЬКОЇ

яка відійшла у вічність 14-го грудня 1994 р.
будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ БОГОСЛУЖЕННЯ й ПАНАХИДИ
за спокій її душі

14-го ГРУДНЯ 1995 р.:
— Йонкерс, Н. Й. о год. 7-ій веч. церква св. Архистратига Михаїла;
— Кліфтон, Н. Дж. о год. 9-ій ранку церква св. Вознесіння;
— Чикаго, Ілл., о год. 8-ій ранку, церква свв. Володира і Ольги;
— Гемптонбург, Н. Й., о год. 12-ій пол. церква св. Андрія;
— Асторія, Н. Й., о год. 9:30 ранку, церква Чесного Хреста.

15-го ГРУДНЯ 1995 р.:
— Ню Йорк, Н. Й., о год. 8:30 ранку, церква св. Юра.
— Також в Україні.

Просимо про молитви за вічний спокій і радість душі покійної

Вічна їй пам'ять!

РОДИНА

А сльозам і краю немає...

Так, сльозам родини покійного Віктора Шепеля немає краю й очевидно, ще довго не буде. 21-го жовтня 1994 року на 57-му році життя помер св. п. Віктор, залишивши в глибокому, неймовірному смутку дружину Катерину, донечку Віру, батька Петра, матір Марію, двох рідних сестер Ніну Шепель-Охмат, її чоловіка Анатолія, які живуть в Бразилії, Валентину Шепель-Скрипку, племінницю Сузанну та чотирьох племінників — Ігоря, Андрія, Анатолія й Петра Скрипків, численну родину в Україні та багато щирих друзів в Бразилії та ЗСА.

В день річниці його передчасної смерти 21-го жовтня 1995 року в церкві св. Покрови УАПЦ в Рочестері, Н. Й., відбулась Панахида в пам'ять спочилого Віктора в присутності його родини, друзів та численних парафіян згаданої Христової громади. Панахиду відправив настоятель парафії св. Покрови о. Олег. Після Панахиди в одному з ресторанів відбувся поминальний обід, в якому взяло участь біля 100 осіб.

Присутні ще і ще раз згадували покійного Віктора, як людину кристальну, чесну, роботящу й виховану. Св. п. Віктор пройшов власну Голготу за свій порівняно короткий вік — спалені жахливою війною стежки України, знищені до невпізнаности шляхи конаючої Німеччини та чужі й незнані дороги екзотичної Бразилії. Чи не забагато було тих вражінь для хлопчини звичайного українського села? Чи не приготували ці пригоди його ранньої могили?

Спогади про покійного Віктора щедро зрошувались сльозами його невтішних батьків — їхній єдиний син був ще з ними, він і надалі житиме в їхніх серцях і душах, житиме до кінця їхнього страдницького життя.

І сльозам їхнім не буде кінця.

Павло Прокопенко

Збірник Гімназії „Рідна Школа" ім. Кокорудзів у Львові вже на овиді

Уже другий рік проходить, відколи зродилася думка видати збірник „Книгу пам'яті" жіночої гімназії „Рідної Школи" ім. Кокорудзів, про що були дописи в нашій пресі.

Матеріяли для збірника уже готові, друкуватиметься книжка у Львові. Дехто ставить питання — чому аж тепер? Бож щойно в 1992 році у звільненій від большевицької окупації Україні відбулась у Львові зустріч колишніх учениць цієї гімназії з участю товаришок з діяспори і у висліді народилася ідея видання збірника цієї гімназії.

Байдужі й песимісти (а таких ніколи не бракує) ставили питання: „Навіщо такого збірника?" та „Скільки нас тих рідношкільниць, ще залишилося!?" Правда, пройшло півстоліття большевицької окупації західньої України — ця перепона не вимагає пояснень. Але ставити у сумнів доцільність видання такого збірника є не лише образливе, але і невигідне для цієї жіночої гімназії „Рідної Школи", що народилася та не лише проіснувала важкі роки польської окупації наших земель, але в тридцятих роках наче „розквітла" у власному (на ті часи люксусовому будинку) фундації подруужжя І. І. Кокорудзів.

В роках 50-літньої большевицької окупації цю школу замінено на російськомовну десятирічку. Після упадку большевицько-російської імперії воскресла і Україна, повертає до життя з цієї руїни і наша дорога школа. Це перетворення не сталося з ініціятиви урядових чинників, а довів до цього довгими і непосильними стараннями Організаційний комітет колишніх учениць цієї гімназії у Львові, очолений двома лікарками: д-ром Оксаною Тузяк і д-ром Стефанією Юською, яким прийшлось поборювати численні перепони залишків большевицько-російського режиму.

Подамо тут короткий виїмок з листа д-р О. Тузяк: „Наприкінці 1995 навчального року в школі влаштовано свято „Віднайдені імена" — усе було приготоване з великим тактом, віддана шана фундаторам. Приділено увагу і тим, хто вчився в тій школі і присвятив життя боротьбі за волю України, хто постраждав від репресій. Найбільш хвилюючим було закінчення, коли і повна заля і сцена стоячи співали гимн Рідної Школи". Про це була згадка у газеті, місцевому радіо і три рази нас показували на телевізії ('Міст')".

Було ще багато більше цікавого та будуючого в тому листі, що дає нам велике вдоволення, що і діяспора дає свій причинок для росту та відбудови цієї школи.

От побільше б Україні таких будівничих у перебудові, як ці дві лікарки! А справа збірника? Ясно, що видання книжки двома складовими одиницями із двох континентів дещо продовжує процес його появи, але це необхідне. Та не лише повище, але й фінансова сторінка тут вирішальна. Відомо, що в Україні дуже важкі економічні умовини, зокрема для старших віком осіб, у групі яких є наші товаришки. Їх там немало, але вони „безгрішні". Ми в діяспорі у кращому економічному становищі, але нас, колишніх учениць гімназії „Рідної Школи" ім. Кокорудзів, тут жменька.

Але ота наша жменька мусить докласти всіх старань, щоб „Книга пам'яті" нашої гімназії побачила світ якнайскоріше, бо час дуже швидко втікає! А всі матеріяли вже готові до друку. Не пощастило нам зібрати адреси всіх наших товаришок-рідношкільниць, а декотрі ще не вспіли відгукнутись. Тому цією дорогою закликаємо всіх колишніх учениць нашої дорогої гімназії допомогти щедрими пожертвами у виданні цього збірника.

Тож просимо, подбайте всі, щоб у поіменному списку колишніх учениць гімназії УПТ „Рідна Школа" ім. Кокорудзів, поміщеному у нашому збірнику, була поміщена і ваша пожертва на збірник.

Коли мова про збірку фондів, то будемо вдячні жертводавцям і з поза кіл колишніх учениць нашої гімназії за їхні пожертви. Листування в справі збірника просимо слати на адресу: Teodozia Sawycka, 82 Mary Lane, Riverside, CT 06878.

Грошові чеки слід виписувати на ім'я Ярослава Лабка, касира.

Теодозія Савицька

Братство св. о. Миколая у Вотервліті відсвяткувало своє 100-ліття

В Америці нема багато українських організацій, які можуть святкувати своє століття. В околиці Трой-Олбані, Н. Й., такою організацією є братство св. Миколая, яке безперебійно існує і працює протягом сотні років.

Братство св. Миколая було засноване в Трой, Н. Й., 12-го грудня 1895 року. Ціль братства — давати допомогу хворим братам і їхнім родинам, а на випадок смерти — вдовам і дітям. Отже, з неповних звітів, протягом сотні років, братство виплатило хворим понад 30,000 дол. і посмертних допомог — 32,750 дол. Пізніше допоміжна праця братства поширилася і братство допомагало своїй церкві, українським організаціям, а також, як тоді говорили — рідному краєві. На ці цілі братство виплатило понад 8,000 дол. Все разом виносить суму близько 80,000 дол.

Щоб достойно відсвяткувати цей славний ювілей, ще в 1994 році вибрано Ювілейний комітет в такому складі: Ярослав Кушнір — голова, Володимир Літинський — секретар, Віра Кушнір — голова бенкетової комісії, касир — Стефан Ґебуза. Членами комітету були: М. Філь, І. Суховацький, І. Зендрам, І. Демчар, А. Васєнко, П. Шевчук, Р. Маселко і С. Мочульський.

Субота, 21-го жовтня ц. р., була справді святочним днем у Вотервліті. Помимо великої бурі, Український Клюб зібрав добірну публіку Вотервліту і околиці. Здається, велика заля клюбу ще ніколи не виглядала так врочисто, як цього дня. Накриті столи, прикрашені квітами і свічками, робили гарне враження, але головною атракцією вечора було нове освітлення залі свічниками, які пожертвували з цієї нагоди Єва Урбан в пам'ять свого батька св. п. Івана Урбана, який ціле своє життя був провідним членом братства.

Сам бенкет попередив коктейл, а точно годину пізніше почався святочний бенкет при вщерть заповненій залі. Бенкет відкрив голова братства Микола Філь коротким словом, вітаючи гостей, а головно почесного члена Головного Уряду УНС Володимира Сохана і члена Контрольної Комісії УНС Анатолія Дорошенка і представив ведучого програмою Я. Кушніра, який попросив о. Володимира Пашка, пароха УПЦ св. Миколая з Трою, провести вступну молитву.

Коротку історію братства, написану неприсутнім М. Маселком, прочитав Я. Кушнір.

В мистецькій частині виступило тріо в складі: Люба Кушнір, Ярослав Кушнір і Володимир Літинський при акомпаніяменті Галі Годзілевської. Тріо проспівало „Пісню про Дніпро", „Люблю тебе, Україно" і „Многая літа".

При кінці обіду В. Сохан, в заступстві перешкодженої предсідника УНС Уляни Дячук, виголосив головну доповідь. Він згадав давнє минуле наших організацій, піонерів, які працювали в дуже тяжких обставинах, згадав і про УНС, з яким тісно пов'язана історія братства і про людей, які творили підвалини організованого життя українців в Америці. Він побажав дальших успіхів, багато років продуктивного життя для братства. Коротке слово в англійській мові виголосив А. Дорошенко. Присутні прийняли обі промови щирими і довгими оплесками.

Зараз після доповідей М. Філь, як голова братства, спільно з В. Соханом відзначили трьох найстарших членів почесними грамотами, а саме Андрія і Стефана Пованду і Андрія Філяка, Аксентія Урбана, який найдовше був головою братства (11 років) і довголітнього секретаря 13-го Відділу УНС Павла Шевчука, подякував Т. Шипелявому за поміч в друкуванні програми, Єві Урбан за нове освітлення для клюбу в пам'ять свого батька св. п. Івана Урбана.

На кінець М. Філь прочитав надіслані привіти від слідуючих організацій: 99-го Відділу СУА — Вотервліт, 34-го Відділу СУА — Коговз, від парафії св. о. Миколая — Вотервліт, Окружного Комітету Відділів УККА, Відділів УККА — Амстердам, Вотервліт, Коговз, Організації Оборони Лемківщини, Жіночої Організації при Українському клюбі в Вотервліт, Відділу ООЧСУ Олбанської Округи, 266-го Відділу УНС — Амстердам, 57-го Відділу УНС — Коговз і Братства свв. Петра і Павла в Коговз.

Кінцеву молитву провів новий, молодший парох української Католицької Церкви о. Миколая в Вотервліті о. Михаїл Мищук.

Після бенкету відбулася забава з танцями при звуках оркестри „Журавлі".

Вотервліт гідно відзначив століття організації — піонера і організованого життя українців „Столичного Району" Нюйоркського стейту. Як зазначено в ювілейній брошурі: „Мінялися люди, відходили люди, мінялися покоління, але не мінялися закони статуту братства: член братства мусить бути характерний, моральний і чесний". Це була та сила, що дозволила дожити братству сто років.

В. Літинський

Українській дитині — українську освіту

„...і чужого научайтесь. свого не цурайтесь"
Т. Шевченко

Коли б так ми вслухались поважно у ці слова Т. Шевченка, застановились і почали відповідно діяти, то напевно становище українського народу, як в Україні, так і в діяспорах, було б набагато краще. Великий наш геній глибиною і далекосяжністю своєї думки вказував і дальше вказує нам шлях, куди і як іти в житті.

Та коли візьмемо під увагу, що тільки одиниці застановляються над його дороговказними словами, то приходимо до висновку, що наша ситуація, як великого народу, дуже трагічна. Причин багато і вину за такий стан можна спихати і на ворогів, і на себе. Але факт залишається фактом. Перед нами стоїть вибір: бути або не бути! Подумаймо лише, що маленькі народики чи нації (державки) як Люксембурґ, Монако, Ліхтенштайн і трошки більші за них, бажають розвиватись і бути собою й не хочуть асимілюватись у чуже середовище, то чому ж великий український народ з прекрасною старовинною культурою не повинен подбати про себе? Чи так має бути, що українські батьки приведуть на світ дитину і не раз віддають все своє найдорожче життя для неї, а чужина забирає цей скарб від них? Чи так має бути, що у наші церкви, наші установи і навіть наші родини вводиться мову іншого народу як свою? Чи так має бути, що наша прекрасна культура замінюється цирком і всякою мішаниною? Чи нема кому подумати над тим, що наша культура творилася тисячоліттями, а всяка мішанина — це явище проминаюче і зникаюче як морська хвиля? Чи не збудитись нам зі сну, заколиханими верещаками „модерної музики" і „нового світового порядку" — нищителями духовости цього світу? Чи маємо ми, українці, стати „погноєм атєчества чужого" і не бути собою? Хто має почуття відповідальности за долю свого народу, той скаже тверде ні! Що ж тоді робити, щоб так зле не було? Все говоримо, що молодь — майбуття нашого народу. А чи ми цій молоді присвячуємо досить часу, щоб вона була українською, люблячою свій народ, свою культуру і була гордою за належність до прекрасної української нації, де б вона не проживала на земній кулі? Сміло можемо сказати, що ні. Ми, крім одиниць, займаємось буденщиною: робленням гроша, збиванням маєтків, влаштуванням вигідного життя і фізичним задоволенням. Догоджуємо собі виїздом у різні краї на відпочинкові місця і на це викидаємо колосальні суми гроша для когось, в більшості з малою користю для себе. В той час у нас нема грошей на добру українську книжку, газету, журнал чи щось з української культури для нашої дитини. Ми бачимо, що наші діти стають чужинцями для своїх батьків, для своєї громади і для свого народу.

Мурів і церковних, і світських ми набудували досить. Настав останній час будувати мури духові. Відроджуймо нашу культуру, мову і правдиву церкву. Будуймо новий тип світового українця починаючи від маленької дитини, від відродженого українського шкільництва з українським духом у нього по всій земній кулі.

Такою працею вже займається молода організація — Українська Світова Спілка Професійних Учителів (УССПУ). Дайте їй доміжну руку. Спрямуймо свою жертвенність на відродження українського шкільництва. Даймо українській дитині українську освіту, де б ця дитина не проживала на земному ґльобі. Здійснюймо клич четвертого з'їзду Української Світової Спілки Професійних Учителів (УССПУ), який відбувся в Києві у серпні 1995 року з участю понад 300 представників з 19-ти країн світу: „За світову єдність і відродження українського народу, української культури і української освіти!" Свої поради, допомогу і завваги просимо висилати на адресу: UWAPE (Z. Kwit), 804 N. Woodstock St., Philadelphia, Pa., 19130.

З. Квіт

ЧЕХІЯ ДІСТАЛА від Німеччини через центральноевропейську трубу першу тисячу тонн нафти. В цей спосіб економіка республіки, якою довгі роки була частиною керованого Москвою „соціялістичного табору", стала незалежною від Росії. Центральноевропейська нафтова труба, з'єднавши німецьке місто Інґольдштадт з містом Літвінов на північному заході Чехії, запрацює на повну потужність у квітні 1996 року.

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Відгукаючися на заклик Екзекутивного Комітету УНСоюзу про зложення пожертви на видавничий фонд „Свободи" на покриття підвишки за поштову пересилку газети, ви можете свої пожертви складати у вашого секретаря відділу, або посилати прямо до адміністрації „Свободи" на адресу:

30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302